

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ad Pavlinae Doctrinae Studium Adhortatio - Cod. Karlsruhe 387

**Melanchthon, Philipp
Paulus <Apostel, Heiliger>**

[Basileae], [1520-21]

VD16 M 2416

De Predestinatione

[urn:nbn:de:bsz:31-46280](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-46280)

sensui spiritus solatio est, sensui carnis errori. 74

Porro quo ad vivitum p[ro]p[ri]os sensus carnis p[ro]p[ri]os
mortificatus est Numq[ue] n[on] offenduntur ista p[ro]p[ri]a
destinationes necessitate, q[uod] semp[er] ei respiciat sui
suis carnis qui sua querit, non que dei, Nec se
deo p[ro]mittere potest

Apud Ioan: ca: 6: quidam audito sermone de p[re]p[ar]atione
destinationis deserunt eum At h[ic] s[un]t qui offen
duntur discipuli aut cu[m] interrogarentur a Christo
an i[ps]i essent abiturii r[es]pondent D[omi]no ad quem
ibidem? verba vite eterne habes, & cognoscis &
credidisti Ecce hic deserunt habes eum qui audierit
necessitate p[re]p[ar]ationis, hoc de re vide An
gustini in libris de p[re]p[ar]atione sanctorum
& bono perseverant[ia]. Certe mag[is] docet dei, p[re]p[ar]atione
destinationis necessitas, in eo q[uod] extra vlla bona me
rita quidam eliguntur. Nam dei in eo q[uod] velle
non eripuntur

DE PREDESTINATIONE

Porro in hac disputatione int[er] non mirari h[ic]
natura ratio solet, q[uod] cu[m] o[mn]ia viderentur contingere
ac n[on] necessario contingere fieri & necessario ta
m[en] destina[n]ta fieri. Contingentia quida[m] videntur
in rebus cu[m] tamen sit necessitas p[ro]p[ri]a s[an]cti
videtur carni de[um] o[mn]ia facere & in h[is] tam
multa fruela & mala Sed hoc humanis cogit[ur]

Omni
p[ro]p[ri]o

inomb: imperandi est & adoranda illa incorn
prebendabilis mansuetas Nam q' rerd desinatpog
intubetur vno spiritu misericordia & iudicium
dei contemplata

Z Sit ergo hec de predestinatione brevis & Comp
diuina conclusio Iuxta predestinationes dei necs:
sana oia eueniunt in omnib: Creaturis Ro: 11: Qui
ex ipso & p ipso & in ipso sunt oia. Et Hilariu
Coeli est sedes sua & terra scabellu pedu suoru. E:
zant 66: Coeli sedes mea Terra aut scabellu pedu
meoru: & deo est extra & intra oia psalms 113:
Oia quecumq' voluit fecit. Proverbioz 16: Vniuersa
q' semper oporatur & doming impu quoq' ad
dum malu egant 4 5: Ego dñs et nō est alter for
mans lucem. & creans tenebras: formans aut
faciens pacem: & creans malu. Ad Eph: 1: Qui
opatur oia secundū consiliū voluntate suę thoy:
10: Ois dñs q' nō est hōis via eius Nō vni
ut ambulet & dirigat gressus suos 1: ad Corin:
12: Idem dñs q' opatur oia in nobis Et quid
attinet plurib: hoc rem agere. Cū dictū sit
Math: X Nonne duo passeres asse veniunt & vñ
ex illis nō cadet sup terrā sine patre vō. Vñ
aut Capilli capite omnes numerati sūt Nolite
ergo timere, multi passerib: meliores estis vos
Et vel hec sola sententia doceat q' sit salutand

75
nobis qd nō sumus relictī nostris consilijs & libertati
voluntate nostrae Inbet n: Christus ne timemus,
quandocumqz eris sumus patri. Præterea quod a
lund sit omnes Biblię historie q̄s oporū dei cō
memoratio que p electos & p reprobos fact, in
hys patam apparet Qz quomqz ita Carni vide
atur Tamen non sit rerū contingentiā, sed
necessitas quidam iuxta destinatorū dei, Genesius
15: Nec dñi complere sit ingratos Amorrhœi,
1: Regū 2: de filijs heli Et nō auderūt vocē patris
sui Quia voluit dominos occidere eos, Erre tam
enī nō auderūt patres filij, qz dominus eos indu
cerat ut pderet Quid sumibz contingenti, q̄s q
Saul abyt Agnos quiescens, & virgine futurus
rex Amosul | Regū 10 Abyt in Saule pars exercitū
quo deus tergerat corda. Tertij Regū 12 Non ac
quieuit Rex populo quī ancesari fuerat ad dñs
ut suscitaret vin̄ suū, quod locutus fuerat in
manu Amiqz Sydonite ad Hieroboā, Inqz sit hęc
certa sententia a deo facti oīa, tam bona q̄ ma
la Quod si obstrept sensus carnis, multa in
digna tanta maiestate committi, videri Con
tingentiā rerū Memineris sacra doctrinam
ēē productā ad mortiferaudat sensū Carnis
Consequitur itaqz redirentū Commentū esse
Arbitri, Qz voluntas nrā ad deo non

est libera ut eo tunc feratur quorsum a deo impel-
luntur Consequitur & necessarium esse quod de gen-
erali instrumenta & speciali Sed hoc communissimum
Cum generalium instrumenta vocant eam qua deo
omnes creaturas bonas & malas, animatas et
examines conservat et permittit agere Speciali
instrumenta quando ipse proprie per gratiam quae
quod in aliquo operatur Nos vero docemus non
solum permittit deum creaturas ut operentur Sed
ipsum omnia potest agere, ut sunt factentur proprie
dei opus ^{libere} est, Pauli vocantur Ita factentur pro-
prie dei opera esse Sicut qui media vocantur
ut Commodus Aguarum & similia. Omnes qui ma-
la sunt ut Damocles adhiberunt Manly severitate
atadmirantem in filium Nam si Gentium histonas
intueris videbis quo spiritu Romanos impri-
verit deum imperium non paraverunt videbis &
quod atrociter declaravit rem suam passum in Ge-
nibus, passum desideria cordium suorum tradidit.
Sunt u: ut peccata peccatorum peius

Iam cum constat deum omnia facere non permittit sed
potentem Videnda sunt quae paulus hoc de re dicit
Est ergo hoc in suam Deum omnia facere & bona &
mala non permittit sed potentem ut Augustini non
viamus, id est ut ita sit in proprium opus

Inde proditio Sicut panis voratio Sicut in Acte
apostolorum scribitur ca: 4: Conueniunt Herodis &
palatq facere, q mang tua & consilium decernerunt
fieri Quid n magis perspicuum dici potuit, q
quod hoc ait, Cui vult miseretur, & quem
vult indurat indurat Et misus Qz si deus
volens ostendere viam & notam faciend poti
tuo sua promulget in medicu multa animi le
nitate, instrumenta vix apparet in interitu
Et vt notus faceret diuinas glorie sue erga
instrumenta nuz que preparauerat in glo
ria Hic palam alia vix alia nuz organa Vasa
in medicu pferri Nam illud significat grecu
vni In quada parata ee in gloria quada
in interitu Ergo no est cur frigidus glossema
reprimis, deu mala pmittere, no ena facere
Iam & illa ipa mala q sunt xpi ordnat ad
sua gloria Sicut in pharaoni In hoc ipud x
ritani n, vt ostendam in te potentia mea, & vt
annuictur no meid in tota terra Hinc apud
panthid sequit Qz deus quos elegit sum vltis su
is merite elegit Deo principiu iustificationis
& confirmatio totaqz perseverantia debet, No

apud
Joan:
ca: 6

edex
xlii
panis

est n: volente, neq; merente Sed miserente dei
Itaq; falsa est quorundam sententia Qui principium
iustificationis quidam deo, presentiam autem
nobis tribuet Hinc primum que sunt apud Ioan:
ca: 5: Nemo venit ad me nisi quem pater trax-
erit & omnes erunt doctores dei Ad hoc volumus
tamen mea non est libera ut se ad bona convertere
possit suo arbitrio Ad hoc nulla sit plane me-
rita mea Et solus dei iure tribuendum est quod
salvamus Sicut ait Ezechiel 16: Et scies quia ego
dominus ut recorderis & confundaris, & non
sit tibi ultra aperit os pro confusione tua Cum
placatus tamen fuero in omnibus que fecisti aut dominus
Et 30: Non propter vos faciam illud aut dominus deus
Confundimini & erubescite super vobis vobis dominus
Israel

Objectiones

Iam antea admonimus de Carum sensu qui hinc
sunt refragantur Sed hinc scripturis super predictis
frangendis est & mortificandis, & qui in morte
trahit & revertitur Sed hoc super quod non ait dominus
requirit spiritus meus, nisi super tremante sermonis
meos Sed scripturas quidam opponunt ad Titum:
2: Omnes homines vult salvos fieri & ad agnitionem
veritatis venire, in qua sententia exprimitur Cum

77
Augustinus, tunc auctor libri de ueritate gentium
se non nihil torserunt Sic uero Augustinus
in *o' uoy uoy sixu' v' uerogintoru* Non ois
capit uerbum hoc, ni quibus datum est.
Cetera est q' plurimū falsū est ergo inquit
quod ait Apostolus de deo q' uult ois hoies
saluos fieri & ad agnitionē ueritatis uenire
Omnino nō est falsū Quia oē quod uult
deus, facere potest Nec profus humana uolū
tate quod uult, praepedit, Sed quero a uobis ut
dicit Quare deus qui uult ois homines sal
uos fieri, quorūda ut dicit Egnas propti:
ca: 6: exerat oculos ne uideant & obducat
corda ne intelligant ne querant q' sannt
Quod uerū ēē Ioan: Baptista Euangelista con
firmat dicens, de Iudis propterea nō po
terant credere, q' dixit Egnas Exerant oculos
eorū & inducant cor eorū ut nō uideat oculus
& intelligat corde & querant q' sannt Itē
in Euange: 2^m Marcū ca: 4: Cū Iesū uerbo
garet discipuli de parabola seminis uobis in
quit datum est nosse mysteriū regni dei Illi
autē q' foris sūt in parabolis audī fuit ut
uidentes uideat & audientes audiat & nō intelligat

Ne quid conuertantur & dimittantur eis peccata Dicit
igitur quare deus, qui personam acceptor non
est & vult omnes homines saluos fieri, Alii
quorum corda referat ad credendum, oculos illu
minat ad videndum & ad sciendum mysterium
regni celorum quo se salui fieri possunt, Alioz
vt Ierosolimis rexus dicit inuoluenis in para
bolis veritatem obtundit, cor exerceat, claudat
aures ne Euangelium salute agnoscant, ne re
missionem accipiant peccatorum Dicit quiso quia
Ite huc loca Euangelij accipit? Dicit quid
Ite de deo qui vult oēs hoīes saluos fieri,
scire? Ecce id oēs gēnēralit̄ salui nō sunt
Cū alijs datur nosse viam salute Alijs non
datur Hec itaq; tū facit deus nō personam
acceptone facit nō iniusticia, s; iusticia in
narrabili & mīa indebita Quonia vero hīc
liquida utraq; pars dicit ut possemus Cū
damus tū reū morte ex iudicij voluntate
pendere Ne quisq; aut putaret domino iudicio
fieri, nō omnes hoīes saluari, dixit Ap̄t̄s
Qui vult omnes homines saluos fieri Qua
pro oēs homines q saluantur, dei voluntate

78
Salvante Deū em non deus saluos facendi
Et qz vca in furore eius & vta in voluntate
ipsius Intelligit itaqz in furore iusticia, in vo
luntate vnaqz Predestinatorū igitur negat
quam apud deū eē vnaqz p̄batione, imma
nis blasphemia est. Quam nō ind sunt solent
dicere, in Apostolo debemus accipere, Sed a pa
ruaculis & prophetis & martiribus & confessoribus:
In omnibus sanctis & dignis seruientibus deo,
hinc nemo gloriatur, nemo desperet. Sola em
dominus sat qui sunt eius 1^a ad Timoth: 2 OB
seruo igitur p̄mitti em fieri obseruationes ora
tiones postulationes, Gratiarū actiones pro
omnibus hominibus pro regibus: & omnibus qui in
sublimitate constituti sūt vt quiescat & tran
quilla vnaqz agamus in omni pietate & castitate
Hoc nō bonū est & acceptū coram salvatore nō
deō Qui oēs homines vult saluos fieri & ad
agnitionē veritatis venire, Ex hoc textu colligit
Quod tū deus omnes vult saluos facere, Con
sequatū in vna potestate eē vt ad eam nos
paramus Sed hanc suā manifestatū scripturā
desellunt Adcoqz totū caput 9: ad Roma: &

6 Ioan: promitte hoc ad Timoth: sumā sic expo
nenda est ut in pugna in reliquis scripturis
At primū qdem nō esse in pte hōis parare
sunt conuerted se ad ad salutem paulus hō
loco docz Cū praecepit orad p alijs ut vocand
& trahantur Si enī in manib: nrīs posita
esset preparatio sequeretū miltlem eē ora
tionē, qua petimz ut a deo vocand & traha
mz Ergo hoc quoq; pars arguit q nō est
verū nrām conuerted nos Quod in ita sit
sequitur Qz in alijs nō conuertantū illos deo
nō sit saluos facere Contradictioz vero hōc
quō exphrabimz Certe quod ad me attinet
malo fateri ignorantia nrā, q̄ reactio
at male detortz glossis expenri. Verū vide
tur mī nō aliud hōc sperasse paulz q̄ in
mbet orare p omnibz magistratib: ac prima
te hominibz Indis & gentibz pro omnibz
hōmī stribus & condinamibz, voluisse statz
intelligi, quasi dicat, Deus oēs r omī statū
hōis sūt Indios sūt gentes, sūt Magistra
tus sūt plebeios vult saluad, ut conueniat
in hoc quod dicit Deus nō est acceptor psonaz
Aut quia mbet orari ut in pace & tranquil

79
Utate vimate vult intelligi se pantiq de quali
omniq, temporali vel eterna salute, Sic n ait
1: ad Timoth: 4 Speramus in deū vīm qui
est saluator omī hominū maxī fidelit Er
re hoc palam loquitur Apostolus de tempo
rali salute qua hoc bñ fit etia impijs et
infidelibus psal: 144 Aperio in manum
tuā ⁊ impleo omne animal bñdictione, Ita
si queras quandogd nullo mōm mento-ū
re respectu saluat deū Quare hūc & non illū
erigit Cū omnis iuxta pōtōres nascuntur? fū
dio, hoc summa questio est pudente cor-
nis & ei pantiq occurrat eludens questione
cum inquit O homo tu quis es qui rēdas
deo? porro cū hoc faciat deū ad suā gloriā
Caro offendit, q deū gloriā suā potius q
ut q̄s nō saluatē Erre sic salutem suam
natura nō p̄p̄ gloriā deī, sed propter se
querit. Sensus carnis mortificatur terrore
p̄destinationis p̄p̄terea salutad est terro
ri Nam q̄ terrore s̄m aliqua beatitudi
nis sentit & repugnantia spiritus ⁊ carnis
Cui vero nō sentit beatitudinē, h̄ certe ma
lo loco s̄ Sed hoc docebit vita alij filio h̄c

Questio

Qui quos presunt, hos et presumerat
Oportet omnes predestinatos fieri conformes filio
dei vos patimini iam, ergo Coniectura est vos p
destinatos esse, Deinde nō est vobis impossibile fer
re adversitatem, nec adversitas demeret vos ut
exatate gloria vā. & beatitudine vā, qz predes
tinatos nihil eripet de manū dei

Si deus pro nobis quis q̄ nos
Sola in Chrm̄ fiducia eripit nos ab effectibz, ab
impatencia a diffidentia & id genus alijs, verū
utqz & tessera fiducie est, hoc est Si deus p nobis
quis contra nos, manifestū est deū velle nos iusti
ficare, quicquid misit filius suū in carnis Antore
iustitiz, eadem fiducia a peto seruat, pro peccatis
fuerunt & copulat nos Christo, Non em̄ exempli
causa Christus descendit in terram, utqz ad eum
tamqz ad exemplū iustitiz fugerūdus ē, veluti ad
Sanctos qui sunt exemplū iustitiz, Sed tamqz au
torum & factorū iustitiz

CAPVT NONVM

Vernatem dico in Christo

Hactenus disputant de peto, lege & iustitia grā,
docentqz sine vllis meritis nos iustificari, que dis
putatio statim hanc questionē offert sc̄m, Si si
ne merito nūc iustificamur, cur deus alios eligit

fidem verbo facti miraculo habebant
em̄ Iudei q̄ genus sue p̄secutorū